

Magasinet

SKOLEFRI

November 2025

Nr. 16

LIVET

handler først og
fremmest om relationer

Skolesystemet er
ikke en nødvendighed

Tilsyn: Hvad siger loven?

Diagnosekulturen er
noget mærkeligt noget!

Når unschooling betyder at

gå i skole

5 ting du skal huske om deschooling

www.magasinetskolefri.dk

indhold

04

SKOLESYSTEMET ER IKKE EN NØDVENDIGHED

- skriver Lotte von Cappeln i dette skarpe indlæg, der inviterer til at granske den altoverskyggende plads skolen med tiden har fået i vores kollektive bevidsthed.

08

TILSYN: HVAD SIGER LOVEN?

Lovgivningen som regulerer HU er kortfattet og uden ret mange detaljer, hvilket ofte leder til usikkerhed omkring hvad tilsyn egentlig må og ikke må. Få et overblik her.

10

LIVET HANDLER FØRST OG FREMMEST OM

relaationer, tryghed og glæde. Det mener i hvert fald Lene Friis-Pilgaard, som i denne lydfil deler sine tanker om samfund, læring, normer og livsvalg.

11

NÅR UNSCHOOLING BETYDER AT GÅ I SKOLE

Introspektive refleksioner om at se sin egen tvivl, bekymring og modstand i øjnene, når ens barn vil gå i skole, men alt ved tanken føles forkert og desillusionerende.

18

5 TING DU SKAL HUSKE OM DESCHOOLING

Det der med at aflære og frigøre sig er ikke noget der bare lige sker. Det tager ofte mange år, at arbejde sig igennem al sin medbragte bagage. Husk på disse 5 ting undervejs.

19

AT VÆRE 'ANDERLEDES' HVAD ER DET EGENTLIG?

At være 'anderledes' hvad skal det egentlig betyde? Giver det overhovedet mening at tale om mennesker på den måde, for er vi ikke netop alle sammen forskellige?

PLUS:

22 Boganmeldelse: Hjemmeunger

23 Diagnosekulturen er noget mærkeligt noget!

24 Tanker om unschooling og læring

Kære Læser!

Velkommen til årets sidste udgave af SKOLEFRI - dit yndlingsmagasin om all things unschooling :)

I dette nummer kan du blandt andet læse en meget lang og hudløst ærlig beretning fra vores faste klummeskribent Kamilla, der deler åbent og autentisk ud om de mange tvivlsøjeblikke og bekymringer der for de fleste er en del af deschoolingrejsen.

Det er IKKE noget der bare lige sker, og det er sjældent en lineær proces. Ofte er det et skridt frem og to, fem eller ti tilbage.

Indgroede narrativer og kulturelle fortællinger, barndomstraumer, normer, kasser og omverdenens forventninger kan spænde rigtig meget ben for os, når vi begiver os ud i unschooling.

Derfor er det så vigtigt, at der er nogen at spejle sig i. Nogen der tør tale om de svære ting også, og det gør Kamilla.

Du kan også glæde dig til at lytte til en lydfil fra Lene Friis-Pilgaard, der med et næsten poetisk strejf inviterer til refleksion over hvad vi egentlig forstår ved begreber som læring og fællesskab, og hvordan disse ting også kan se ud, når man tør træde udenfor de etablerede stier.

Jeg håber du vil få rigtig meget ud af dette nummer af SKOLEFRI og tusind tak fordi du læser med.

Luna Maj Vestergaard
indehaver & redaktør

PS: Sidder du derude og har noget på hjerte, så er du altid velkommen til at sende din idé til en klumme, debatindlæg eller andet til mig på mail: luna@magasinetkolefri.dk.

Jeg anerkender ikke skolesystemet

som en nødvendighed

af Lotte von Cappeln

“Mange børn trives i skolen”

“Forskellige børn har brug for forskellige skoletilbud”

Udsagn jeg ofte hører, når snakken falder på hjemmeundervisning. Umiddelbart sande udsagn, hvis man anerkender skoleinstitutionen som en nødvendighed for vores moderne samfund. Men det gør jeg ikke.

Jeg anerkender slet ikke præmissen om, at det er nødvendigt at gruppere børn, sætte dem på et samlebånd i den ene ende og så kommer de ud i den anden ende, og undervejs hænger man etiketter om halsen på dem, værsgo' ét med 0.klasse, ét med 3. klasse, ét med “dygtig til dansk” eller “dårlig til idræt”.

Filtreringsmaskinen sørger for at sortere problematiske

individer fra, og ud af samlebåndet i den anden ende efter endt skolegang er det færdige produkt.

Jeg anerkender ikke skolens definitionsret på passende social adfærd. Den socialisering der finder sted i skolen handler om en form for social træning, der passer til en skolekontekst, men ikke nødvendigvis i resten af samfundet.

Hvem har egentlig lov til at bestemme, hvad der er normal adfærd? Hvem definerer, hvad der er “særlige behov”?

En undersøgelse fra VIVE om særlige behov i skolen (2024) slår fast, at *“der ikke findes én entydig og bredt anerkendt fælles definition og afgrænsning af særlige behov.”*

Det er med andre ord et ekstremt fluffy begreb.

fortsættes på næste side

Jeg køber slet ikke idéen om skolen som et sted, der har patent på læring. Læring forekommer overalt. Læring er en menneskelig egenskab, der evolutionært har sikret en tilpasning til den kultur vi vokser op i. Ligeledes er uddannelse en kulturel transmission.

Hvordan lærer et barn at gå? Lærer et barn at gå på grund af vuggestuen? Nej vel? Alle lærer at klare sig uden for skolelivet. Vi lærer at tale, at tænke, at føle, at lege, uden at nogen blander sig.

Uddannelsesforskning viser at børn lærer det meste af

deres forældre, af jævnaldrende grupper, af at læse bøger, at observere andre og frem for alt ved praktisk erfaring. Ja, ofte forhindrer skolen børnene at lære om de emner, man i almindelighed beskæftiger sig med i skolen.

Undervejs, på skolens samleband, er der en del, der falder fra. Alle dem, der mister troen på deres personlige værd.

Skolen har autoritet til at kulegrave elevernes privatliv og fælde dom over hvordan de udvikler sig som mennesker.

Personlige frihedsrettigheder bliver tilintetgjort. Det er mig en gåde, hvorfor vi romantiserer skolen som nødvendig institution, en slags magisk livmoder, i et liberalt demokrati.

fortsættes på næste side

Det deskriptive
diagnosesystem er
koordineret med
skolekulturen og er baseret
på en besættelse af at
kategorisere mennesker og
benytter et symbolsk
spektrum til at beskrive
deres adfærd.

Denne besættelse med at
anbringe mennesker i
kategorier bringer mere
furore end klarhed. I en
videnskabelig leder i et
nyligt nummer af *Ugeskrift
for Læger* kan man for
eksempel læse, at antallet af
danskere med en ADHD-
diagnose stiger og stiger,
mens der fortsat er meget
lidt viden om, hvad det
 egentlig er udtryk for.

Derfor anfægter jeg idéen
om, at trivsel i skolen
retfærdiggør skolens
eksistens. At fordi *nogle*
børn tilsyneladende trives,
så må skolen i sin
grundform være god nok –
og derfor skal vi bare
differentiere den lidt og
tilbyde forskellige modeller
inden for den samme
ramme.

Det er *den præmis*, jeg
ønsker at rive op med rode.

Vi regner skolesystemet for
en selvfølge, som en absolut
nødvendighed for velstand
og fremskridt, men det
mener jeg er en social myte.

Lotte von Cappeln er 46 år, gift med Adam og mor til to drenge. Hun har hjemmeundervist i otte år, og hendes ældste barn er nu videre i gymnasiet. Drevet af en ustyrlig trang til at forstå verden, bosat i et gammelt bondehus på Tåsinge i det sydfynske øhav – med hund, alt for mange katte, ænder og gæs – og er ofte på farten i campervan.

På lottevoncappeln.dk og på [Facebook](https://www.facebook.com/lottevoncappeln) deler hun refleksioner om hjemmeskolen og dens plads i samfundet, skolepolitik, klima, demokrati, filosofi, magt og sociale forhold.

Tilsyn: Hvad siger loven?

Lovgivningen som regulerer HU i Danmark er ekstremt kortfattet og meget udetaljeret. Heldigvis, i øvrigt, for jo mere specifik og omfattende en lovgivning er, jo mere kontrollerende og rigid vil den som regel også have tendens til at være.

Lovteksten slår nogle få ting fast, for eksempel AT der er lovpligtigt tilsyn med hjemmeundervisning og at kommunalbestyrelsen har ansvaret for at dette sker. Den fortæller til gengæld IKKE hvordan det tilsyn konkret skal se ud, hvem der i praksis skal udføre det, hvor tit det skal (eller må) finde sted eller hvad der præcist forstås ved formuleringen "stå mål med".

Dette levner MEGET plads til 'faktisk forvaltning' af loven ude i kommunerne, hvilket også er derfor vi ser så mange forskellige procedurer og arbejdsgange. Det kan give anledning til bekymring og forvirring, men er i virkeligheden ikke en dårlig ting. Jo mere standardiseret noget bliver, jo mindre fleksibelt og frit bliver det som regel også.

Der er dermed flere ting som er et spørgsmål om fortolkning, og her er det vigtigt at understrege, at det IKKE pr. automatik er kommunens udlægning, der er den rigtige.

I Danmark har vi (mig bekendt) ingen juridisk præcedens på det område. Der har ikke, modsat lande som fx. Frankrig eller England, været retssager og der findes ingen principafgørelser fra Ankestyrelsen der omhandler lovens formuleringer.

Derfor er det både muligt, helt reglementeret og i hjemmeunderviserens egen interesse, at benytte denne fortolkningsrealitet som afsæt for dialog i forbindelse med tilsyn.

Man er som hjemmeunderviser med andre ord ikke forpligtet på uden videre at imødekomme NOGEN SOM HELST krav eller udlægninger fra tilsynets side, som ikke er forenelige med de værdier og principper man hjemmeunderviser efter.

fortsættes på næste side

Tilsyn SKAL være et samarbejde og er dækket af de samme grundlæggende retsprincipper som al anden lovgivning, herunder eksempelvis proportionalitetsprincippet og god forvaltningsskik.

Der kan sagtens opstå situationer hvor et tilsyn overskrider sine beføjelser, hvor kommunal praksis fremstilles som lovgivning eller hvor forvaltningsretlige grundsætninger ikke respekteres for eksempel, og det stiller krav til hjemmeunderviseren om at være både grundigt informeret, velforberedt og proaktiv i sin håndtering af tilsyn.

Det kan være nødvendigt at kigge på, om der er områder hvor man er villig til at 'mødes på halvvejen' eller om der er ting man kan gøre

anderledes, for at tilgodese tilsynets ønsker (jeg skriver med vilje ikke krav).

Som hjemmeunderviser har man et stort juridisk råderum qua førnævnte fortolkningsrealitet.

Det betyder dog ikke, at man kan undgå enhver tilpasning eller forhandling. Det betyder netop, at der er plads til lige præcis dette - at argumentere og dialogere, sagligt men utvetydigt, med henblik på at opnå et tilsynsforløb der i form og eksekvering er acceptabelt for begge parter, respekterer gældende lovgivning og opfylder sit formål hverken mere eller mindre.

Luna Maj Vestergaard

Nyttige links:

[Friskoleloven \(Kap. 8\)](#)

[Høringssvar fra FLID ift. vejledningsudkast fra STUK](#)

[Stå-mål-med-kravet](#)

[Må tilsynet kræve test af mit barn?](#)

[Eksempel på værdigrundlag for unschoolere](#)

Livet handler først og fremmest om relationer, tryghed og glæde!

Uanset hvor lærerige, smukke og livsbekræftende skoler der måtte findes, ville vi stadig vælge det liv, vi lever nu. For jeg har aldrig følt mig mere levende, mere tro mod det, jeg tror på: At barndommen er livet og det fortjener at leves fuldt ud.

Sådan siger Lene Friis-Pilgaard i denne næsten meditative klumme, som hun læser op i lydfilen nedenfor.

Lyt med og bliv inspireret af hendes tanker om hvad det egentlig vil sige at lære og hvordan begrebet 'fællesskab' ikke kun betyder store samfundskonstruktioner som for eksempel skolesystemet.

Lene er 45 år, bosat på Møn og i gang med at uddanne sig til nervesystemsterapeut. Hun er mor til to drenge på 7 og 10 år og brænder for det frie og nærende børneliv, hvor medbestemmelse er en helt naturlig og integreret del af hverdagen.

Når unschooling betyder at gå i skole

af Kamilla Johnsen

Da jeg skulle lave en mappe på min lille iPad jeg skriver på for tiden, hvor jeg samler de skriv jeg laver til dette magasin, ville jeg kalde den "skolefri". Men hver gang jeg forsøgte, ændrede den selv navnet på mappen fra Skolefri til skolefritidsordning. Seriøst. Det skete 3 gange, før den gav op og lod mig bestemme.

Det slog mig at den konto jeg havde lavet i banken, sammen med vores søn også havde ændret navn fra bare at have vores søns navn, til at hedde "skolekonto", noget banken tilsyneladende vurderede jeg måtte have lavet forkert, for jeg blev aldrig spurgt. Måske forsøger mit lille Appel device i bedste velmenende facon at "hjælpe" mig med at finde det jeg sikkert i virkeligheden mener når jeg skriver "Skolefri". Men jeg mente skolefri, og ikke skolefritidsordning. Ordet skolefritidsordning er egentlig et ret syret ord, der dækker over et sted du er når du ikke rigtigt har fri tid, men du ikke længere er i skole, men heller ikke kan tage hjem og holde fri. Lige pt er jeg ret fyldt op, og de ord der kommer til mig er måske ikke så åbne og fordomsfri, så jeg lader den ligge der.

For 4 mdr. siden startede vores søn i skole. Han går der 4 dage om ugen og det er hans eget valg. I starten stod han

glad og beslutsomt op og gjorde sig klar. De sidste par mdr. er gejsten skrumpet en smule og hver anden dag vil han helst bare blive hjemme. Min mave har krampet og mit hjerte gjort ondt lige siden han startede. Men som en del af vores deschooling-proces og unschooling tilgang har vi valgt at man må prøve kræfter med det man vil. Jeg ville ærligt bare ønske han ikke gad det skole mere.

Jeg kan godt se han er faldet godt til. Han er venner med de fleste, og kan lege med alle, siger lærerne. "Ja selvfølgelig, han er jo blevet unschoolet de sidste 2 år", tænker jeg. Han er også ok med fagligt, særligt på mere de områder der har interesseret ham de sidste 2 år, men det vidste vi jo. Der er han "bragende dygtig", som hans matematiklærer sagde.

Jeg hørte mig selv sige at vi kun kom til at lave lektier hvis vores søn selv havde lyst, og de nikkede forsigtigt. Det er en af fordelene ved folkeskolen vs de friskoler vi har mødt. Vi er blevet mødt med imødekommenhed og et forsøg på fleksibilitet vi aldrig har mødt i de frie skoler. Til gengæld får man så glæden af test og lign, som ikke går ubemærket igennem et barn. Der er ure der tæller ned, belønningssystemer og frikvarterer, der alt sammen snyder et barns hjerne. Mens **min** hjerne ser

igennem det og mærker hvert et aftryk det sætter i vores søn. Han er glad for sin skolen, klasse og lærere. Men han er udkørt og kan ikke magte meget andet end det.

”Er det ikke meget normalt at få nedsmeltninger efter 4 mdr i skole”, spurgte en kollega. Jeg kiggede på ham men svarede ikke, da vi blev afbrudt af et lærermøde der gik i gang. Men inden mig fortsætte sætningen, ”jo det er normalt, hvis man tænker at børn skal have kronisk belastningsreaktioner de vender sig til at leve med og i, så de som voksne ikke kan mærke de faktisk er topstressede når de higende efter ydre bekræftelse siger ja til lidt mere arbejde, fordi så kan være de er gode nok”...

Forleden var vi til foredrag og snak med Cecilie og Jesper Conrad. De nævner i starten at det også handler om ikke bare at leve et liv i trods. Og jeg er enig. Man kan godt træde væk fra skolen og systemerne, fordi man ser hvad der er af udfordringer og sørgelige tendenser, der vil sætte blueprints i vores børn gennem 1000 vis af timer i deres varetægt. Men på et tidspunkt må man skifte sit fokus og spørge sig selv, ”hvad vil jeg så”. Og her bliver den bare ikke så let at erstatte, den der tilværelse af struktur og fastlagte rammer, vi selv er vokset op i.

En ting er at kunne se hvad der er galt, og hvad vi ikke ønsker. Noget andet er at erstatte det med en kærlig ligeværdig tilgang, der giver plads til den enkelte og som har den frihed vi længes efter i hjertet, i fokus. Det vækker på en og samme tid den vildeste boblende følelse af lykke - og en dyb og rungende angst, for at mislykkes. For frihed der erstatter stramt program føles slet ikke som en erstatning, men som noget helt helt andet. Frihed har i mig underliggende altid været et faresignal. Et udtryk for at jeg ikke hørte til en flok, og dermed et udtryk for ingen havde brug for mig. Til trods for at ro og alenetid er noget jeg elsker meget højt. Jeg har også fået ind med ske, at jeg skal være produktiv, få noget fra hånden, og med hånden hjertet kan jeg godt afsløre at jeg er allermest stolt af mig selv, når jeg har gjort en masse. Rengjort huset, vasket, bagt pandekager til legende børn, været på job, forberedt morgendagen til lyden af simrende aftensmad. Men det holder kun en dag ad gangen. For jeg kan ikke længere holde til det tempo. I mit inderste drømmer jeg om tid til at sidde i solen, nyde kaffen, have tiden til samtalen, nærværet og se solen gå ned, mens jeg intet andet nåede end at være til.

Det giver bare ikke mit indre belønningssystem noget som helst.

Og jeg falder i fælden igen og igen, og kaster mig selv under bussen i et krampeagtigt - og nok for evigt forsøg på at føle mig tilstrækkelig. Og hvor kommer den overbevisning fra? Den idé om at præstation er lig med værdifuldhed? Alt imens sukker mit hjerte efter at leve i skyggen. Der hvor jeg har tiden til at hjælpe andre, leve af at se min søns smil i leg og fordybelse. Ikke pga. noget jeg har skabt. Men fordi han har fået plads til at være her som han er. Der hvor jeg kan møde op i tilværelsen i andres liv, som en vis ældre i flokken, med en blanding af lyttende ører, krammende arme og velvalgte ord.

Men det sker kun i en Disneys version der afspilles i mit indre. For selvom jeg går i seng hver aften med drømmen om at gå forrest og vise vores søn at livet ikke handler om hvad du præsterer. Men i langt højere grad om at huske livet er en gave vi har fået, og at det er ikke vores samfundssystemer der ved bedst for os. Så harmonere det bare virkelig dårligt med faste tidlige sengetider, der ødelægger hygge og fordybelse, faste tidlige vækketider, for at kunne nå at være et sted på et tidspunkt, hvor du er tvunget til at lave noget andre bestemmer, selvom det ingen mening giver for dig.

Og jeg orker slet ikke at gå ind på "den lange bane", som flere pointerer som årsagen til at vi sender børn i skole.

Det er simpelthen ikke sandt. Det de lærer nu er forældet inden de går ud af skolen igen. Og til den tid skal de mestre ting, de voksne omkring dem ikke kunne lærer dem, fordi heller ikke de fik lov til at tænke udenfor boksen. Vores søn og jeg talte mens vi kørte bil forleden. Vi er gode til samtaler mens vi kører ham og jeg. Og han fortalte om at man kunne få en vandmelon til at blive firkantet hvis man plantede frøene i jorden og satte en kasse omkring den. Når den så voksede op ville den forme sig efter de rammer der var omkring den. Jeg fik tårer i øjnene. Og meget u-pædagogisk røg det ud af mig, "det er præcis det sammen med skolen". "Ja", svarede vores søn med ild i øjnene og fortsatte, "hvis jeg bliver statsminister så skal alle skoler laves om til steder hvor man kan komme og lære lige det man har lyst til. Når man så ikke har lyst til at lære mere om noget specielt, så kan man gå et andet sted hen og lære noget andet". "Ja skat, det er en virkelig god idé", svarede jeg og smilede.

Jeg tror at vi lander hjemme igen snart. Ikke kun fordi mit hjerte dagligt fortæller mig, at det er vigtigt min mand og jeg får deschoolet os selv til næste level, så vi kan indse at nogle af de ting der fraholder os fra at tro på at vi er nok, at vi gør nok - også selvom vi ikke kan skaffe 3 frikvarter dagligt eller tonsvis af venner i de timer han normalt er i skole.

fortsættes på næste side

Men også fordi vores søn mærker det selv. Han er jo det vi prøver at være. Børn er født til at blive unschoolet, det er os der kæmper. Hvor mange børn har et barn brug for for at trives? Som Cecilie nævnte til deres foredrag, "socialisering kommer ikke af at være 10.000 timer sammen med jævnaldrende, men ved at være sammen med nogle der ER socialiserede".

Vores søn har et frit valg. Men vi som hans forældre ser også nogle konsekvenser, som gør vi ikke altid er enige. De sidste par dage har vi brugt på værdisnakke med vores søn. Det lærer de ikke i skolen. Nogle vil måske mene det ikke hører til hos en 9 årig, at skulle forholde sig til hvad han oplever som værdifuldt og som bidrager til hans livsglæde. Jeg finder det langt vigtigere og mere relevant end at sidde og skrive de samme bogstaver igen og igen, eller udholde konflikt og støjniveau selv voksne ikke ville kunne arbejde under.

Så, kan man gå i skole OG være unschooler? Det er svært at svare på. En stor del af vores unschooling-liv, tager udgangspunkt i dialog, respekt for hinanden, ligeværdighed og at der ikke er nogen rigtig eller forkert måde at lære på. I teorien *kan* skole jo være et bidrag til ens liv, som unschooler. Men. For jeg føler der er et kæmpe men. I skolen har man ikke den samme

frihed og systemet er så massivt, at det i mine øjne er lidt meget at sige ja til, for at få de andre ting som vores søn vælger at komme der for. Skolen er en ramme og har så mange kasser, at jeg er meget bevidst om at være super observerende og connecte med vores søn, så vi hele tiden har dialogen åben, omkring de elementer af skolen, som jeg oplever som problematiske og som er årsagen til jeg ønsker at unschoole. Men jeg må også erkende at jeg ikke er tilstrækkelig. Og 8 drenge på fodboldbanen, flere gange om dagen, to hold i rundbold, og en hel klasse i svømmehallen, er uden for min formåen.

Vores søn er enebarn, og selvom vi har forsøgt i 2 år at finde vores flok, er det ikke lykkedes. Så... skolen giver ham tydeligvis noget der lige nu er vigtigt for ham. Det er jo ikke sådan at vores børn ikke må vælge at prøve sig selv af i svære eller kedelige situationer.

Unschooling handler jo ikke kun om at skåne, men i stor grad om at give rum til det og den form der taler til det enkelte barn. Og lige nu træner vores søn at tage det sure med det søde. Noget jeg personligt er ret uforstående overfor, men jeg ser han er glad. Ser han trives. Ser hans nye venner, legene, og den vilde drengeleg, som jeg tror på de har behov for, der får en plads nu, på en helt ny måde, end når han går hjemme med mor her.

Men jeg har svært ved at se hvordan man kan gå upåvirket igennem en skoletid. Og måske er det okay hvis han ved han reelt har et valg. At skole er en særlig læringsstil, et specielt rum hvor man er sammen som det nu er muligt i de systemer og rammer skolen kan arbejde indenfor. At han altid kan takke nej. For en dag, eller helt stoppe igen, hvis det ikke fortsætter med at være givende eller bliver for overvældende.

Jeg forsøger med samtaler og bevidsthed at holde blikket skarpt og hjertet åbent. At lytte og være undersøgende, når vores søn fortæller. At hjælpe ham med at forstå hvad der udspiller sig, så han også selv kan mærke, hvad der har værdi og hvad der ikke har. Men jeg er ikke naiv. Jeg er klar over hvilken grad af deschooling det kræver, for at vi forældre ikke pludselig selv smutter tilbage i slipstrømmen af regler og krav, når de tidligere sengetider, vågne tider og lektier og skole-hjem samtaler melder sig.

For vi har det i blodet, den måde at leve på. Det kræver opmærksomhed og et modigt blødt hjerte at sige nej tak til den stress og de krav. Og med alderen vil børnenes præstation blive mere og

mere en del af samtalen i skolen og grundlag for hvad de laver, hvordan og hvad de skal arbejde mere på. Det er mine øjne uundgåeligt at lide under sammenligningskulturen og ingen børn er i tvivl om hvad der er værdifuldt at være dygtig til i skolen. Og er du ikke det, men kan alt muligt andet, vil det være svært at fastholde den samme følelse af at have værdi. Selvom vi forsøger at sige fra, betyder det at vores søn hele tiden vil være den der ikke er der, når han har behov for noget andet, ikke har lavet lektier og han vil mere og mere skulle kæmpe mod kassen, der er placeret rundt om ham. Lige som vandmelonnen er vores børn frø vi sætter i forskellige rammer. Og ingen rammer er uden konsekvenser - I know.

Men måske behøver de ikke være firkantede.

UPDATE

Ovenstående er skrevet i august 2025. Kamillas søn endte med at komme hjem igen ret hurtigt. Det har hun skrevet en tilføjelse om, som du kan læse på næste side.

Den 26. August sad min mand og jeg til et møde på skolen der gjorde at vi valgte at stoppe og tage vores søn hjem igen.

Hele præmissen om at møde vores søn (som kun har det ene behov, at han ikke kan udholde at gå i skole 5 dage om ugen, uden at miste sig selv og alt hans overskud), blev fjernet og ansvaret lagt over på en skolepsykolog, som aldrig har talt med vores søn.

Afdelingslederen refererede til at skolepsykologen havde sagt at alt det der med reduceret skema skulle vi se at få væk - det var bedst. "For hvem", spurgte min mand? "For alle", svarede hun. Og der sad vi så, og på et splitsekund var det fuldkommen ligegyldigt hvor godt han passede ind i børneflokken og lå som en af de bedste i matematik - endda til trods for at vi har unschoolet de sidste 2 år.

Alt sammen til stor forbavselse og glæde for de to meget søde klasselærere. At høre dem anerkende vores søns indsats og det hårde arbejde det er at finde en plads blandt 28 fremmede børn, blive venner med dem alle og desuden tilpasse sig skolens struktur og efterkomme lærernes forventninger om ro og orden, og alligevel få at vide det er for alles bedste at vores søns udmattelse med 4 dages skole, ikke kan imødekommes, men i stedet kræve endnu mere af ham - og os. Det slog definitivt det sidste søm i låget på den kasse, hvor jeg nu opbevarer resterne af mit håb for vores grundskole i Danmark. Så vi kom hjem igen.

Ærligt havde jeg grædt hver dag efter vores søn var taget afsted, for skolen er et masssivt system som æder al vores bedste tid sammen, og det meste af vores søns energi. Og det føles simpelthen ikke som det bedste for hverken ham eller vores familie som helhed. Men selvom jeg egentlig ikke græd over at måtte forlade skolen, så gjorde mit hjerte ondt.

Vores søn havde gjort en kæmpe indsats og dagligt mødt op med håb og optimisme. En indsats som afdelingslederen kastede under bussen, som en ligegyldighed der ikke talte for noget særligt. Tænk hvis en voksen havde ydet sit bedste og fik at vide at det var super godt, men for at få lov at blive på arbejdspladsen, så skulle personen gøre endnu mere selvom det ville udløse stresssymptomer.

Ingen voksne ville blive behandlet sådan af en arbejdsplads uden at få en fagforening på nakken. I mig boede der den første måned en snert af frygt for hvad denne oplevelse måtte have efterladt i vores søn. Men igen har jeg erfaret at han mestrer livet og de udfordringer han møder, og vi sætter ham i, bedre end de fleste voksne. Han sprudler løs af livsglæde, vilje og gå på mod. Og hans hverdag er heldigvis endnu mere fyldt med børn, leg og aktiviteter end den var før. Helt uden at han udmattes til bristepunktet og mister sin gnist.

Og det med læring, ja det sker jo helt af sig selv uden at vi behøver skille det fra livet og alt det sjove!

Kamilla Johnsen

5 ting du skal huske om deschooling

- 1 Det tager tid.
- 2 Det er ok at tvivle.
- 3 Der er altid et ekstra lag.
- 4 Din rejse er din egen.
- 5 Der er ingen facitliste.

Se denne fine lille video
med Sue Patterson

At være anderledes - hvad er det egentlig?

Når jeg holder foredrag og kurser, så bruger jeg tit denne her zebra som et billede på at turde tænke kreativt og ud-af-boksen. Men også på at være anderledes. Altså, som i at være sig selv. Unik.

For det er jo det vi alle sammen er.

Der kommer i disse år mere og mere fokus på, at vi ikke alle sammen fungerer ens. Det er godt. Desværre er der sideløbende med dette også sket en decideret eksplosion i diagnoser. Særligt ADHD stormer frem. Det er knap så godt. Faktisk er det rigtig skidt. Hvorfor?

Fordi selvom den galopperende diagnosekultur og dertilhørende neuro-divergent-og-typisk-terminologi måske på overfladen kan synes at være en anerkendelse af forskellighed, så er det faktisk det stik modsatte der sker. Menneskers unikhed bliver netop IKKE bliver hyldet og understøttet af klassificering. Den bliver tværtimod problematiseret og sygeliggjort.

Disorders dit. *Pathological* dat. Først dér, begynder man at se på individet. Men stadig med normbrillerne på. Stadig med en idé om at fikse mennesket.

Få det til at passe ind i den præ-fabrikerede kasse.

Det bliver særlig tydeligt i forhold til børn og unge. Her diagnosticerer man rask væk helt naturlig barneadfærd, belastningsreaktioner og personlighedstræk som en udviklingsforstyrrelse, uden tanke for om "forstyrrelsen" i virkeligheden skyldes uhensigtsmæssige og urimelige krav og rammer?

På samme måde handler den hjælp der tilbydes børn med ufrivilligt skolefravær, altid om ultimativt at få dem presset tilbage i møllen igen, så meget som det nu er muligt.

Fordi, det er jo ikke systemet der er noget galt med, vel?!

Jo, en diagnose kan være berettiget i nogle tilfælde.

Og ja, det kan godt have en positiv effekt, at få stillet en diagnose. For børnene mest fordi det potentielt bliver en

adgangsbillet til nogle bredere og friere skolerammer – som desværre ikke er alle forundt, men kun dem som simpelthen ikke KAN (eller vil) tilpasse sig og derfor ikke gør det.

I virkeligheden burde alle klasser være specialklasser, eftersom **alle** børn er unikke individer. Den erkendelse er man dog desværre stadig lysår fra i skolesystemet.

Spørgsmålet er, om man rent faktisk gør børn en tjeneste ved at bilde dem ind, at de har en “disorder” af den ene, den anden eller den syvende slags, fordi de ikke opfører sig sådan som de voksne synes de skal?

Here's the thing: Lige gyldig hvordan du vender og drejer det, så ER en diagnose et stempel. Det er en etiket, der betyder “du afviger fra normen” og jeg tror det er her

kernen i det hele ligger for mig:

Jeg er så allerhelvedes pissetræt af det der begreb: normen. Hvad er det overhovedet – andet end kasser, kurver og arbitrære standarder for menneskelig adfærd og værdier?

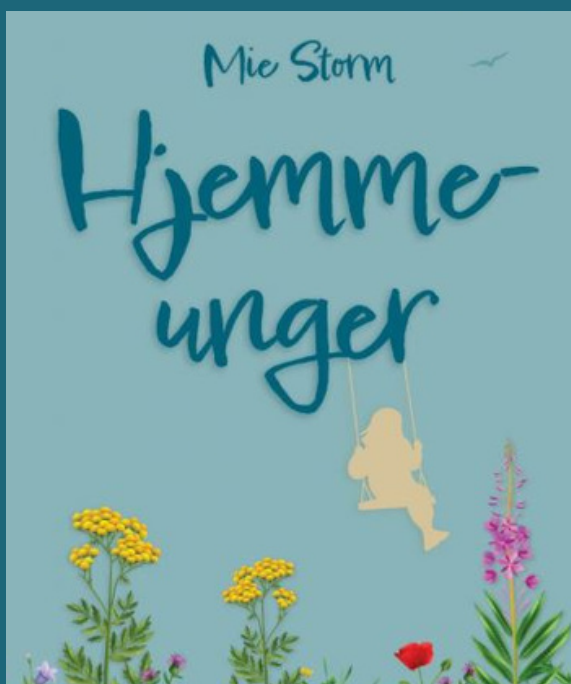
Sådan her skal du leve. Sådan her skal du forstå verden. Sådan her skal du være menneske.

Normalbegrebet styrer vitterligt hele vores samfund, ikke mindst børnenes del af det, og laver en frygtelig ravage i mange liv. Men det er SÅ indgroet i vores kollektive bevidsthed, at det sjældent bliver udfordret, og diagnosekulturen er desværre et meget håndgribeligt udtryk for dette.

Derfor råber jeg uden skrupler højt om den.

Luna Maj Vestergaard

Boganmeldelse.

Personligt vidste jeg allerede inden jeg fik børn, at de ikke skulle hverken i institution eller skole. Det var aldrig et spørgsmål.

Det var der til gengæld andre ting der var, og blev, undervejs og jeg har igennem årene også mødt rigtig mange forældre der har været meget i tvivl om de kunne træffe et valg, der på mange måder stader kan opleves som marginaliserende og faktisk og nærmest risikabelt på flere niveauer. Dem er der nu kommet en ny bog til.

Eller, helt ny er den jo faktisk ikke, anmeldelsen her har været lidt tid undervejs, men den er i hvert fald ny på den måde, at den belyser emnet fra en bred vifte af vinkler og virkelig forsøger at komme omkring alle de aspekter af beslutningen som kan skabe usikkerhed og kræve overvejelser. Og deri ligger virkelig bogens styrke.

Det kulturelle narrativ omkring at fravælge vuggestue og/eller børnehave er trods en generel stigning i antallet af familier der hjemmepasser stadig omgærdet af megen

frygtretorik især når det kommer til det famøse 'sociale' som børn i vores samfund hårnakket påstås at gå glip af - eller få vanskeligheder med, hvis ikke de kommer i daginstitution. Her gør bogen et rigtig godt stykke arbejde i at aflive disse myter og give helt konkrete eksempler på hvordan et socialt liv i hjemmepasser-regi kan se ud.

En anden barriere der ofte holder folk tilbage i at springe ud i hjemmelivet, er økonomien i det. Også her tror jeg, at de samfundsfortællinger der hersker er med til at mudre vandene en hel del. Vi bliver simpelthen bombarderet med budskabet (direkte og mere subtilt) om, at et godt liv er et materialistisk rigt liv og at vi ER NØDT til at have mange penge for at klare os i hverdagen. Hermed bliver ideen om hjemmepasning hurtigt gjort til et privilegie der mest af alt handler om størrelsen på ens bankkonto. I realiteten er der dog ofte mere råderum og fleksibilitet i vores økonomi, end vi umiddelbart tror. Det handler langt hen ad vejen om at få øje på det. Som Mie skriver, så er der "en del vanetækning forbundet med vores forståelse af, hvad der økonomisk lader sig gøre i netop vores familieliv."

Mie dedikerer to kapitler i bogen til spørgsmålet om arbejdsliv/økonomi, og inkluderer udover juridisk og administrativ information en masse real-life eksempler på hvordan forskellige familier har indrettet sig, for at få det hele til at gå op i en højere enhed.

Netop denne kombination af 'teori og praksis' gør i mine øjne **Hjemmeunger** til en meget komplet bog, der lykkes godt med at være både informativ og inspirerende.

Luna Maj Vestergaard

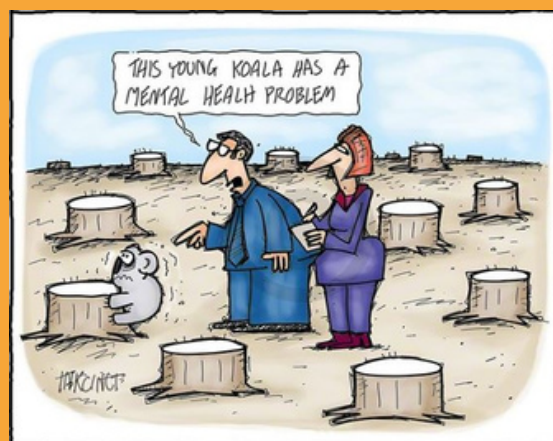
Diagnosekulturen er noget mærkeligt noget!

“Diagnosekulturen er noget mærkeligt noget. I min verden har det altid noget at gøre med en form for traumatisering. Vi bliver traumatiserede af at vi har en kultur, hvor der ikke er plads til at give børn det de har behov for.”

William Simonsen er uddannet Totum Kropsterapeut, med en traumeterapeutisk overbygning, og interesserer sig især for hvordan tidlig tilknytning (og ikke mindst tilknytningstraumer) former mennesker ind i voksenlivet, og hvordan vores samfund og kultur spiller ind på det.

William gæstede SKOLEFRIs podcast for to år siden til en lille snak om unschooling med afsæt i den vinkel og i et bredere

nervesystemets opbygning, diagnoser og den aktuelle samfundsmodels betydning for menneskers (mis)trivsel generelt. Emnet må siges at være højaktuelt, så bryg en god kop kaffe og lyt med her.

Williams IG-profil [finder du her](#)

Tanker om unschooling og læring

Lena bor med sin mand og to børn på Lolland.
I denne lille video fortæller hun lidt om
hvordan unschooling udfolder sig i deres
familie og hvilke tanker hun gør sig om læring.

LYT MED HER

Modtag en mail hver morgen med dagens 'låge' som gemmer på en kort tekst, video eller lydfil der udruster og inspirerer dig i det skolefrie liv.

kh, Luna Maj

[køb kalenderen her](#)

